RECEIVED

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 196. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 26-го серпня 1941. — No. 196. Jersey City, N. J., Tuesday, August 26, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СКОНФІСКОВАНІ КОРАБЛІ ДЕРЖАВ „ОСІ" ЙДУТЬ ДО ПОСЛУГ АНГЛІЇ

ГАЙД ПАРК (Н. Й.). — Президент Рузвелт видав спеціяльний розпорядок, на основі якого німецькі, італійські й данські кораблі, сконфісковані американським урядом, підуть до услуг Англії. Згадані кораблі будуть дальше під доглядом Морської Комісії Злучених Держав Америки й останутъ під американським прапором, однак будуть в руках британської або якої іншої залоги, котрої держава є увійні з тоталітарними державами.

Досі невідомо, яким способом англійці скористають з тих кораблів, бо невтральностевий закон далі забороняє вїзд американських воєнних чи торговельних кораблів до воюючих країн. Тому, що сконфісковані кораблі є власністю федерального уряду Злучених Держав Америки, до них примінюють відність заборона невтральностевого закону.

УРЯД БЕРЕ КОНТРОЛЮ НАД ФАБРИКОЮ В КЕРНІ, Н. ДЖ.

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки, на припоручення федерального уряду, перебрав під державну контролю управу над корабельними доками в Керні, Н. Дж., тому, що між управою фабрики й юнією не могло прийти до порозуміння, й тому, що триваючий страйк спиняв воєнні замовлення, зроблені урядом Злучених Держав. З фабрики негайно усунено пікетуючі стійки та афіші. Всі робітники мають вернути до праці у вівторок рано, вибувши 19 днів на страйку.

БУДУТЬ ШУКАТИ ПРАЦІ ДЛЯ БУВШИХ ВІЙСЬКОВИХ

ВАШИНГТОН. — Державний поборовий уряд приготовляє плян, на основі якого дістануть працю всі резервові старшини, члени Національної Ґвардії та військові, які будуть звільнені небаром з активної служби в армії. Першим завданням згаданого уряду є знайти заняття для першої ґрупи військових, яких мають звільнити в дні 1. вересня ц. р.

[illegible]

ВАШИНГТОН. — М. Е. Іклес, член ради Федеральної Резервової Системи, перестеріг американський нарід перед дальшими можливостями інфляції, взиваючи його до обмеження купна на кредит.

Його перестпорога прийшла рівночасно з заявою, в якій пояснювано, длячого обмежено купування на кредит ріжних річей, почавши від кухонної посуди, а скінчивши на самоходах і літаках. Це робиться не лиш тому, щоб зберегти матеріял, потрібний для воєнної продукції, але й тому, щоб задержати рівновагу між заробітками й цінами на товари.

ВІДГУК НА ПРОМОВУ ЧОРЧИЛА У ВАШИНГТОНІ

ВАШИНГТОН. — Прихильники політики президента Рузвелта приняли з ентузіязмом промову Чорчила, виголошену минувшої неділі. Однак ізоляціоністи, як сенатор Б. Ґвілер, поставилися до неї дуже критично. Згаданий сенатор заявив, що ціллю промови є намагання настрашити американський нарід, щоб він зараз „ішов до війни", бо інакше Ґітлер забере його. Інші знова кола вважають, що натяк Чорчила на спільну американсько-англійську акцію проти евентуальної агресії Японії є найважнішою частиною промови британського прем'єра.

СОВЄТСЬКІ ЖИДИ ЗАКЛИКАЮТЬ ВСІХ ЖИДІВ ДО БОРОТЬБИ З НАЦІЗМОМ

НЮ ЙОРК. — „Коломбія Бродкестінг Корпорейшен" передала радіовий заклик совєтських жидів з Москви, в якому вони закликають жидів по цілому світі боротися проти німецького нацизму. Згадуючи, що червона армія бється за жидів по цілому світі, автори заклику закликували, щоб всі жиди боролися з німцями на кожньому кроці й паралїжували їх воєнну машину, орґанізували саботажі та бойкотували німецьку продукцію по цілому світі. Цей заклик підписали Ілля Еренбурґ, знаний совєтський письменник, Сергій Айзенштайн, фільмовий директор, і Борис Йофан, інжинір, який будував совєтський павільон на Нюйорській Світовій Виставі.

СЕНАТОР БАРКЛІ ПІДДЕРЖУЄ ВИЙМКОВІ ПРАВА РУЗВЕЛТА

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ (ПА.). — Сенатор А. В. Барклі, демократ з Кентокі й провідник демократичної більшости в сенаті, виступаючи на конвенції ветеранів чужинецьких війн, заявив, що американський нарід мусить піддержувати президента Рузвелта й зрезиґнувати тимчасово зо своїх деяких прав, щоб їх евентуально на завсігди не втратити на користь Ґітлера. В тих виймкових часах, говорив сенатор Барклі, ми мусимо віддати голові нашого уряду такі великі права, яких він ще ніколи не мав.

КЛЕРИКАЛИ Й ВИХОВНИКИ ХВАЛЯТЬ МИРОВУ ЗАЯВУ РУЗВЕЛТА-ЧОРЧИЛА

НЮ ЙОРК. — Двадцять-пять духовних і виховних провідників оголосило заяву, в якій вітають мирову програму Рузвелта-Чорчила та заохочують американський нарід до її піддержки. Стверджуючи, що мирова програма про національний і міжнародний мир є згідною з християнськими ідеалами, згадані провідники висказують віру, що будучий мир має бути справедливим і дати всім побідникам і побідженим право на самовизначення.

РАБІНИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ПЛЯН ГУВЕРА ДЛЯ ВИСИЛКИ ПОЖИВИ В ЕВРОПУ

„Національний комітет для пересилки поживи для малих народів" з осідком в Ню Йорку оголосив заяву 62 рабінів з 24 ріжних стейтів, які піддержують плян б. президента Гувера в справі пересилки поживи для загрожених голодом евзопейських країв. В заяві, яка зясовує їх позицію, жидівські лідери твердять, що на їх думку, можна знайти певний шлях, по якому можна давати поміч европейському населенні без нарушення воєнної ситуації. Всі вони годяться на запропонований плян, щоб організувати похідні кухні по знищених війною краях Европи й тим робом рятувати населення від голодової смерти.

В довшій заяві згаданих рабінів, читаємо, між іншим: „Ми, як духовні провідники, не можемо бути байдужними на ці терпіння, що у збільшаючій мірі переносять невинні народи західньої Европи. Це є нашим обовязком примінити нашу інтеліґенцію та нашу енерґію до найбільшого зусилля, щоб знайти певні засоби приємлиі для всіх заінтересованих, для влекшення судьби нещасливих ближних".

ІСЛЯНДСЬКА МІСІЯ ШУКАЄ ТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВЯЗКІВ В АМЕРИЦІ

Спеціяльна урядова торговельна місія Ісляндії у Вашингтоні оголосила, що вона провадитиме переговори з американським урядом в справі торговлі, фінансів та транспорту. Заява стверджує, що від кількох літ ісляндський уряд старається заціхавити американську публику та самий уряд тими можливостями, котрі для Америки представляє Ісляндія. Ісляндці кажуть, що американські окупаційні війська в Ісляндії стрічаються з теплою прихильністю мешканців острова.

Головою делегації є Вільгямур Тор, директор Національного Банку Ісляндії й б. генеральний консуль в Ню Йорку, а членами визначні економісти й банкирі Ісляндії.

БРИТІЙСЬКІ І СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА МАШЕРУЮТЬ НА ІРАН

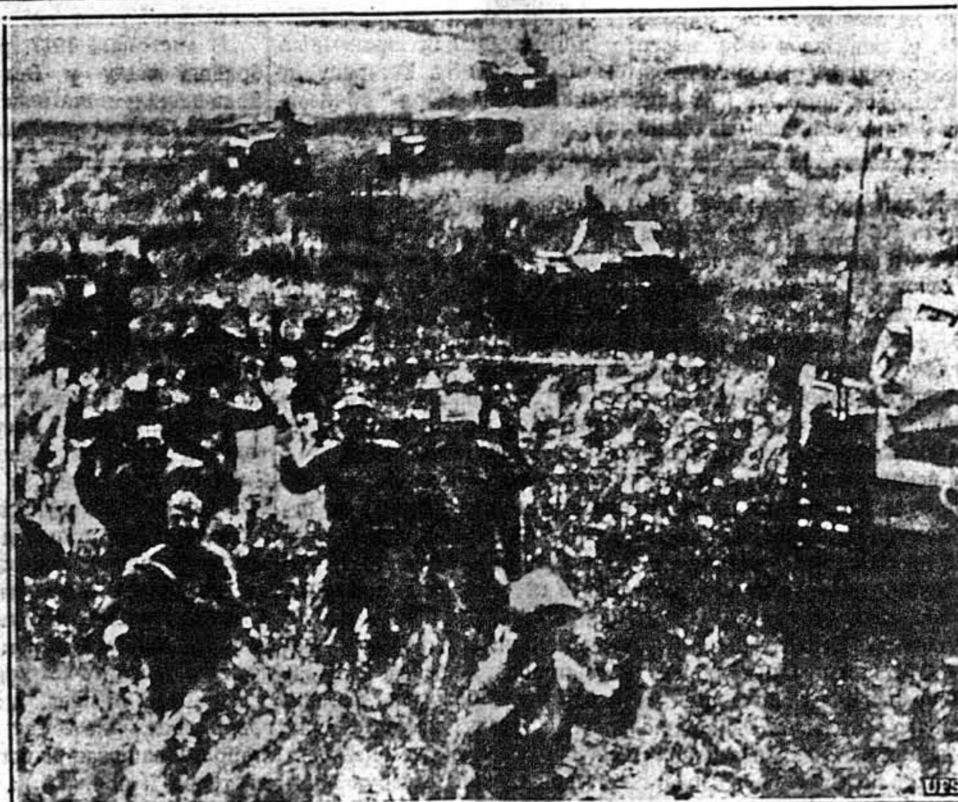
Британські і совєтські війська переступили границі Ірану (Персії) і почали свою мілітарну окупацію цього краю. До того вчинку довело їх це, що іранський уряд відмовився викинути зо своїх границь 4,000 німецьких „туристів", які, як це закидали Британія і Совєти, перебували в Ірані тому, бо мали перед собою певні мілітарні завдання. Вістку про наїзд на Іран наперед подала московська [illegible]

СОВЄТСЬКА АРМІЯ ПОЧАЛА ПРОТИНАСТУП

Совєтські кола повідомляють, що совєтська армія почала на кількох відтинках протинаступ мав відбутись в околицях Смоленська і відбив від німців кільканацять міст. Той протинаступ мав відбутись воколицях Смоленська і Гомеля. Його завданням є облекшити напір німецьких військ на Україні.

НІМЦІ НАТИСКАЮТЬ НА УКРАЇНУ

Німецькі війська далі натискають на Україну стараючись очистити цілий правий беріг з совєтських військ, зокрема зліквідувати на Дніпрі ті мостові причілки, які залишили совєтські війська. Німці, як подають їх звідомлення, вже заняли Черкаси і Дніпропітровськ. В Черкасах, кажуть вони, вони перейшли Дніпро і пігналися за совєтськими військами на другий бік. Німці також кажуть, що на відтинку Смоленськ-Гомель їм вдалось розбити совєтські війська і вони там починають велику окружуючу акцію. Та акція правдоподібно матиме на увазі з полудня заатакувати терени на лівім березі Дніпра. На півночі вони взяли місто Ґатчіну.

СХОПЛЕННЯ РОСІЙСЬКИХ ПАРТИЗАНІВ. — Як каже німецький цензор, ця світлина, мовляв, була знята урядовим фотографом на російському фронті й представляє здачу російських партизанів, котрих оточили й заставили до здачі німецькі війська.

Цікаво, що партизани, які мали би бути цивільним населенням, узброєним і воюючим, на світлині мають щось у роді уніформів, котрого брак власне віднача партизана.

Німецький уряд, котрий поламав неодин міжнародний закон,держиться тої постанови міжнародного закону, що дозволяє воюючій стороні розстрілювати на місці воюючих противників, що не мають уніформів ворожої армії. Німецька команда поширяла в Німеччині й окупованих теріторіях світлини, що представляли піймання й розстріл партизанів, а деякі такі світлини дісталися навіть в Америку.

РІЗКА ПЕРЕСТОРОГА ЧОРЧИЛА НА АДРЕСУ ЯПОНІЇ

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил виголосив минулої неділі по полудни через радіо промову до Британської Імперії і до цілого світу, в якій на адресу Японії висказав різку недвозначну перестогору, що коли Японія захоче на Далекім Сході посуватись далі на полудне і попаде в конфлікт з Америкою, то Британія відразу стане по боці Америки в тім конфлікті. Та водночас Чорчил висказував надію, що до того не дійде, а Японія вчас опаматається. Далі Чорчил закликав всі европейські народи, щоб вони видержували в боротьбі з націзмом, аж доки не прийде повна перемога. Про висліди своїх нарад з Рузвелтом Чорчил говорив мало і в тій справі не сказав нічого нового.

В ЯПОНІЇ СПОДІЮТЬСЯ ЗЛАГІДНЕННЯ.

ТОКІО. — Японська преса почала говорити про злагіднення відносин між Америкою і Японією. При тім та преса не скриває радости з причини цього злагіднення. Той свій оптимізм японська преса покладає на факті, що японський амбасадор у Вашингтоні, Номура, мав побачення з секретарем стейту Корделом Голом. Справді з того побачення ще ніщо конкретного не вийшло, але Номура мав заявити, що він таки вірить, що між тими обома краями колись прийде до повного порозуміння. Та вже сам факт, що Номура говорив з Голом, означає, що оба краї хотілиб прийти до якогось порозуміння.

ДАЛІ НЕНАВИДЯТЬ БОЛЬШЕВИКІВ.

МЕЛБОРН (Австралія). — Хоч австралійська публична опінія радо повитала факт, що Совєти втягнено в війну з Німеччиною, а навіть вповні годиться з тим, щоб Совєтам, в цілі їх опору німцям, дати всяку поміч, то проте внутрі австралійського жи[illegible] ворожнеча до ко[illegible] міністер з партії праці, австра[illegible] ської організацією, то його відразу викинено за те з партії. Бо ця партія, хоч є робітничою, далі не спускає з ока тих цілей, для яких працюють Совєти. Разом з названим Блекберном згадана партія викинула ще кількох своїх провідних одиниць, за ту саму провину.

НІМЦЯМ ХТОСЬ ПЕРЕШКАДЖАЄ В РАДІО.

БЕРЛІН. — Німецька преса розпочала гостру кампанію проти якогось свого невідомого ворога, який перешкаджає німецьким радіовим стаціям надавати ріжні новинкарські, зокрема воєнні звідомлення. Як тільки німецький заповідач між двома новинками зробить маленьку перерву, то зараз хтось з невідомої стації від себе додасть: „Це все брехня", „Чи хтось в це повірить?" і т. п. Німці постановили тепер так надавати свої новинки, щоб не було ні найменшої перерви між реченнями.

ПОЦІЛУВАЛА КАПІТАНА РУЗВЕЛТА.

ЛОНДОН. — В однім лондонськім ресторані забавлявся гурт військових людей, серед них син президента Рузвелта, капітан Джеймс Рузвелт. Нагло приявні зажадали від молодого Рузвелта промови. Він виступив з промовою і сказав, що „ми будемо з вами під кінець і цілий час. Ви стаєте все сильніші і сильніші. Ми вкладаємо нашу частину до війни". По тих словах господиня ресторану, пані Конінґгем заявила, що за ті слова поцілувалаб Рузвелта. Той відповів: „Чому ні?" Вона дійсно його кріпко поцілувала. Молодий Рузвелт удавав, що щасливий, хоч господиня Конінґгем має вже 60 літ.

НЕПРИХИЛЬНІ ВИГУКИ НА АДРЕСУ КАНАДІЙСЬКОГО ПРЕМІЄРА.

ЛОНДОН. — Як канадійський премієр МекКензі Кінґ промовляв до канадійських військових частин, перебуваючих в Лондоні, його промову переривали досить численні вигуки вояків. Ця ситуація викликала в Лондоні прикре враження. Але назагал, цьому привязують малу вагу. Йому гукали за те, що в Канаді дотепер ще не впроваджено примусової військової служби.

НІМЦІ ГОВОРЯТЬ ПРО ЗАТОПЛЕННЯ 24 КОРАБЛІВ.

БЕРЛІН. — З кватири Ґітлера подано до загального відома новинку, що німецькі субмарини і поверхові боєві кораблі затопили в останнім тижни 24 британські кораблі. З великого конвою лишилось лиш кілька кораблів, які втекли до портуґальських портів. Крім того затоплено три боєві кораблі, що конвоювали ці торговельні. Разом затоплено коло 150,000 тон, кажуть німці.

ЛІЗБОНА. — З Лізбони прийшла вістка, що там приїхало 13 британських кораблів, з того конвою, на який напали німецькі субмарини. З цілого конвою бракує ще тільки кораблів, які, як кажуть моряки з урятованих кораблів, мусіли загинути.

ЗАКЛИК ВОРОШИЛОВА ДО ПОЛЯКІВ.

МОСКВА. — Маршал Ворошилов виголосив запальну промову до вояків ново створеної польської армії в тій промові говорив, що сльози і терпіння поляків не підуть марно, і буде знов відроджена їхня батьківщина. Польський прапор, повіваючий побіч совєтського, навіє новим духом і новою вірою інші підбиті німцями народи, говорив Ворошилов та підкресляв польський героїзм з минулих часів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИНЯЛИ ЗОБОВЯЗАННЯ

У модерні часи, коли одна подія скоро йде за другою, часто таке трапляється, що щойно уплив часу дозволяє поглянути реальніше на подію та зясувати краще її повне значіння. Сталося таке й з недавною стрічою президента Злучених Держав і премієра Великої Британії. Замітно, що, як від цеї події минув тиждень, найпоказніші обсерватори дивляться на цю справу, так, як неначе після неї про неї висказалася Ан О'Гер МекКормик.

На погляд цеї визначної журналістки, атлянтійська конференція являється великою переломовою подією в цій війні. Важною є вона передовсім з огляду на американське відношення до Гітлерівської війни.

Пані МекКормик ділить історію відношення американського уряду до нового світового конфлікту на три стадії. В першій стадії президент Рузвелт думав, що війну можна відвернути, що до неї можна не допустити. В цій стадії американський уряд навіть висказувався за можливість конференції великих держав, дарма, що це була би конференція диктаторів і начальників демократичних урядів.

Коли не дивлячися на ці заходи, до війни таки прийшло, тоді президент Рузвелт заняв становище, що Злучені Держави можуть допомогти виграти цю війну, не беручи в ній активної участи, себто не виступаючи з военними кроками проти Німеччини.

І ця думка [illegible] формулою для [illegible] уряду скоро пер[illegible] чені Держави мусять бути приготовані зброєю все потрібне для забезпечення перемоги.

Американська журналістка Фріда Керчвей витягає з цього висновку дальші консеквенції. На її погляд, конференція на Атлянтику є переломовою в тому розумінні, що від тепер американський уряд уважає себе відповідальним за „остаточне знищення націвської тиранії" та за захования в світі свободи й рівних нагод для всіх держав у світі. Цею угодою Злучені Держави й Велика Британія дали немовби гарантію, що вони не мають ніяких тайних договорів щодо розділу територій після цеї війни. Спільною заявою уряди Америки й Англії хотіли дати заохоту для тих всіх народів, що терплять під німецькою окупацією, щоб вони видержали й взялися до боротьби проти тиранії Гітлера. Наконець, Америка й Англія обіцяли дати Росії всяку можливу допомогу.

З огляду на те все Керчвей уважає стрічу на Атлянтику переломовою в тому розумінні, що тепер американський народ жде від свого уряду якоїсь рішучої акції по лінії спільної декларації. Як такої акції не буде, то, на думку Фріди Керчвей, американський уряд стратить одну з важних военних нагод.

УКРАЇНА, АМЕРИКА Й БРИТАНІЯ

Коли подумаєш над тим, чому б й Америка повинна доложити своїх рук до визволення українського народу та до будови української самостійної держави, то знайдеш багато на це причин, і то причин важних, засадничих. Та й то є багато таких причин, через які не тільки Злучені Держави, але й Британія та Канада повинні старатися, щоб Україна стала самостійною та суверенною державою. І які ж то причини?

1. Державні мужі в Злучених Державах, у Британії та в Канаді безупинно тепер говорять про демократію, уважаючи, що демократичний світ бореться проти поширення влади автократичних держав. Демократія — то значить: народоправство. Значить: кожний народ повинен би сам собою правити, позбувшися своїх гнобителів, як які є. Тож має право правити сам собою й український народ. А що йому на це сильні сусідні держави не позволяють, то повинні названі демократичні держави допомогти українському народові визволитися зпід чужої кормиги.

2. Вже сама друга точка недавної Мирової Заяви президента Рузвелта й премієра Чорчила говорить, що Злучені Держави й Британія самі не бажають ніяких змін щодо границь між народами, хіба що який народ зажадає якої зміни. Значить, що ручителі Мирової Заяви повинні подбати, щоб запитати й українців, чи вони хочуть оставатися під якою державою, чи бажають мати свою самостійну державу. Цю справу малиб українці вирішити всенародним голосуванням на цілій Україні.

3. Шеста точка Мирової Заяви [illegible] Британії й [illegible] [illegible] потреба[illegible] тиранія. Ця точка вийшлаб навіть ще більш далекосяглою, колиб ручителі Мирової Заяви завзялися знищити всяку тиранію, якогоб вона не була покрою, так, щоб ніякий нарід на світі не остався поневоленим, і між іншим, щоб й український нарід не зазнав вже більше на будуче ніякої тиранії інших народів чи держав над собою.

4. Як відомо з історії, український нарід вже від самих початків козаччини, тобто від початку 16. віку, аж до цілковитого скасовання козацького ладу на лівобережній Україні 1784. р. мав лад в себе чисто демократично - виборний, тож не годиться, щоб він і на далі жив у примусовій та накиненій федерації з російським народом, котрий ніколи ще в своїй історії не мав виборно-демократичного ладу але все автократичний.

Британія, Зєдинені Держави, Канада та інші демократичні держави світу повинні подбати, щоб давньо-демократичну Україну знову посадити в колі самостійних демократичних держав світу.

5. А колиб Злучені Держави, Британія, Канада та інші демократії світу хотіли перетворити Европу в Федерацію Европейських Держав, то очевидно, стрінулиб найбільше прихильників, мабуть, якраз серед українців, бож під тим зглядом українці мають і традицію Кирило-Методіївського Брацтва, що хотіло створити передовсім федеративну державу всіх словян. Та, розуміється, українці присталиб до такої федерації, колиб до неї належала й Британія, якаб своєю силою моглаб і запевнити кожному европейському народові повну автономію. Та ще ліпше булоб, коли і Злучені Держави стали ручителькою повної автономії всім европейським народам у тій федерації.

Можнаб подати ще й більше причин, чому Злучені Держави, Британія, Канада та інші демократичні держави мали подбати, щоб у вольних народів колі засів і нарід український. Та вже й повищих пять вказує, що коли ця війна дійсно ведеться на те, щоб демократизм запанував на світі, у протиставленні до тиранії, то демократизм вимагає, щоб ніхто не панував і над 45 міліонами українців. Аджеж й українців потрібно запитатися, як вони хочуть жити на світі, чи не бажають вони цілковито самостійної своєї держави, [illegible] далі оставалася економічно багатим обектом, за який і на далі моглиб зоювати між собою чужі Україні народи.

О. Івах.

Кошти будови транс-іранської залізниці з Тегерану до Каспійського моря обчисляють на більше як $500,000,000.

Українська Справа в Швайцарській Пресі

В женевській „Ля Сюіс" з 9. липня зявилась стаття затитулована „Ті, про яких знов говорять — Гетьман Павло Скоропадський" і підписана ініціялами „П. К.". З причин зазначених понижче подаєся тут переклад цілої статті, за виїмком останнього уступу, де говориться лише про родинні справи Скоропадських.

„Анархія, яка товаришувала соціялістичному урядові України по перебранні влади большевиками у Великоросії (дослівно) в 1917. загрожувала українським хліборобам. Дня 29 квітня 1918. р. відбули 8,000 делегатів, що заступали кількамільйонів організованих хліборобів, конгрес в Києві. Вони швидко погодилися на тім, що єдиним засобом вдержати незалежність України та уникнути руїни краю наслідком соціялізації та ширення клясової боротьби, було передати владу „як колись" гетьману. Вибрано було природно генерала Павла Скоропадського.

„Генерал Скоропадський уроджений 3. травня 1873. р. мав за собою блискучу військову карієру. Як полковник у віці 33 років відійшов він на фронт на чолі реґіменту кінноти царської ґвардії. Численні збройні чини здобули йому ріжні відзнаки, а між іншим і боевий хрест Ст. Юрія також як гідність ґенерала-лейтнанта. Незабаром він командував дивізією кінноти ґвардії і нарешті 34. корпусом армії.

„Для українських хліборобів був ґенерал більш ніж значним старшиною та нащадком родини, яка дала вже Україні гетьмана Івана Скоропадського (неславної памяти ворога великого Мазепи). Відомо, що він самий брав дуже [illegible] себе енерґійним і невтомним орґанізатором. В літі 1917. р. вояки українського походження розпорошені перед революцією в усіх полках російської імперії уґрупувалися в українських військових одиницях. Цьому живловому руху бракує загальний плян; самий лише ґенерал Павло Скоропадський в порозумінні з російським ґенералісимусом Корніловим (добре товариство) заступає систематично в 34. корпусі армії вояків і старшин з інших частин імперії українцями: Перший корпус української армії утворено.

„В листопаді 1917. р. перебравши владу у Великоросії большевики намагалися здезорганізувати нормальне життя України (чому не Маросрсії, коли існує Великоросія) і наказали воякам московського походження вертатися додому зі зброєю. Генерал Скоропадський уряджує гаті, каналізує рух дезертирів і рятує Україну від грабовання і руїни. Але недовго: зробившись автономним наслідком упадку центральної влади Україна підлягає „урядованню" соц.-демократів, соціялістів революціонерів і соціялістів - федералістів. Всі ці соціялісти є запеклими антимілітаристами і заспокоюються не раніше, ніж ґенерал Скропадський уступає в кінці грудня.

„Звільнившись від турботи за свій корпус армії, ґенерал Скоропадський займається активно „Вільними Козаками" напів - військовою організацією, свого роду міліцією основаною на традиціях XVI. і XVII. віку, провід якої він приймає вже 6. жовтня на запрошення конґресу вільних козаків в Чигирині, звернене до нього одноголосно. Але йому бракувало часу; зруйновавши Великоросію большевики напали на Україну, щоб добути собі збіжжа, нафти, цукру, мяса... Антимілітаристичний уряд не є в стані становити їм опір і 8. лютого він опускає Київ.

„Вернувшись незабаром з допомогою німецької армії, продовжують соціялісти проповідувати боротьбу кляс та провадити далі свою політику руйновання господарства і сил країни. „Центральна Рада" не була в стані постачити те, що вона обіцяла німцям в Берестю. Ціж готуються перевести звичайну окупацію території і розпочинають — 6. квітня 1918. р., впорядковувати засів [illegible] бів поживи, призначених для Німеччини; нарешті 28. квітня німецький відділ „вривається до Центральної Ради", та увязнює кількох делеґатів.

„Українські патріоти намагаються урятувати незалежність своєї батьківщини: Ґенерала Скоропадського проголошується гетьманом України на конґресі хліборобів, тим часом як офіцири віддані українській справі займають стратеґічні пункти столиці. При цім перевороті було вбито лише двох осіб; населення України не боронило соціялістичного уряду, який не мав ніякого авторитету і єдиною зброєю якого була демагоґія. Управа гетьмана Павла Скоропадського була хоч короткою, але дуже плідною. Безробіття зникло і залізниці здезорганізовані війною і перед усім революцією почали працювати нормально. Завдяки дуже ощадному урядованню державний скарб було уздоровлено, хоч і треба було багато чого зробити в країні зубожілій і вичерпаній довгою війною та спустощілій большевиками. Земельна реформа змусила великих землевласників зменшити їх посідости, тим часом як утворений спеціяльно для цього державний банк позичав убогим селянам для закупна ґрунтів до 25 гектарів потрібні гроші. Було сотворено кілька тисяч шкіл також як два українські університети та Академію Наук. З багатьома державами було навязано нормально і приязні відносини. Перший початок армії та фльоти біцяв зробити Україну за кілька років остільких міцною, як вона була заможною.

„Але лад в країні та вдоволення народу не відповідали інтересам марксистів. Вони лишалися в гострій опозиції, чекаючи першої ліпшої нагоди, щоб повалити уряд гетьмана. Щоб мати нагоду помститися, вони навязали зносини з комуністами, які запропонували їм сфінансувати повстання, яке росіяни уважали першим кроком до світової революції.

„Минуло шість місяців. Дня 14. листопада 1918. р. користаючись з непевности, яка панувала по завішенні зброї з кінцем війни, та з того, що українська армія не була готовою, революціонери спровокували повстання. По місячній облозі Києва гетьман зрікся влади, а по кількох тижнях соціялістична Директорія мусіла опустити Київ. Даремно намагалося перевести „найбільш демократичні" вибори, при яких виборче право належало лише „працівникам" — робітникам, нижчим службовцям і селянам, які не мали ані робітників, ані служниці — з виключенням власників і підприємців, навіть найменших. Даремно обіцялося „народу" стільки ж як комуністи. Під натиском своїх вчорашніх союзників — російських большевиків — не знаходячи підтримання серед населення Україні Директорія мусіла нарешті шукати захисту в Польщі.

„Коли прихильники Директорії показали — більшість з них вдруге — що вони могли попровадити край лише до загину, а населення лише до винищення, звернулися українські патріоти до гетьмана Скоропадського, благаючи його відтягти своє зречення та стануті на чолі руху для визволення батьківщини. На жаль українська еміґрація лишилась поділеною на табори... як це майже завжди буває поміж політичними еміґрантами..."

Подається цю статтю в перекладі для того, щоб звернути увагу цілого українського громадянства на ту велику небезпеку, яка загрожує українській справі з боку деяких елементів української еміґрації.

Відвічальні чинники українського, перед усім краєвого громадянства, повинні виступити найбільш рішучо проти наклепів, до тогож в чужинецькій пресі, що цілком не вязнеться з українських справ, з національних героїв українського визвольного руху, що життя своє віддали за незалежність батьківщини. Справді, щоб твердити, що найбільший від доби Мазепи керманич у війні проти Московщини, незабутній отаман Симон Петлюра, разом з його найближчими помічниками, — всі ті „петлюрівці" повстанці, що майже чотири роки провадили збройну боротьбу проти Московщини... були „союзниками російських большевиків", щоб твердити це, треба справді бути напівбожевільним еміґрантським партійником, який робить ведмежу послугу власному таборові.

К. Волинський.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(33)

— Бо вона мудра. Навіщо їй їхати кудись, коли вона тут панею може бути й закоханого козака водити за чуба куди хоче. Богдане, Богдане, будь козаком, а не якоюсь бабою, не дайся опутати, а то пропадеш і ти, і твоя козацька слава.

— Тебе певно стара няня так настроювала на цю дівчину...

— Няня мудра та щира жінка, вона знає, що говорить і думає так само, як і я.

Другої днини Сомко відїхав і взяв із собою небожів. Остав тільки Остап, що вже починав помагати батькові в господарстві, й не хотів їхати.

— — — — — —

За короткий час заволоділа панна Анна всім Суботовом і самим Богданом. Вона це вміла. Для Богдана була особливо дбайлива, думки його відгадувала, годила в усьому. А вже як поглянула на нього палкими очиньками, мняк як пригрітий віск. А вона вміла зручними пальчиками угнітати цей віск, як нього було треба. Врешті досягнула свого: вони стали по слові. Тільки вінчання ще відкладали.

Одного разу промовила:

— Богданчику, мій соколе сизий, я так хотілаб поїхати в Чигирин, мені тут дуже скучно. Стара няня мене не злюбила, хоч я годжу їй, як болячці...

— Чомуж би ні, моя голубко, можемо й зараз завтра їхати... — А сам думав: — Не любить її стара Горпина й нічого з нею не порадиш. Найкраще куплю який дімок у Чигирині та й завезу туди Горпину, хай собі хазяйнує. Не будуть себе бачити, то скоріш стара помириться, заскучає за селом і вернеться додому іншою людиною.

З такою думкою поїхали Богдан з Ганею в Чигирин. Ходили по городі, Богдан показував їй все варте уваги. Вона виявляла велику цікавість для всього, що бачила. Вдягнена була й говорила по українському. Не дивно, що звернула на себе увагу чигиринців. Звернули на неї око і старостинські канцеляристи, і сам підстароста Чаплинський.

— Ото хам козацький, яку собі кралю вишукав та ще й до цього польку... Підождиж ще, небоже, не для пса ковбаса. Захоплю Суботів, то й вона мені дістанеться.

Богдан мав чимало знайомостей у польському товаристві й не важко було йому завести туди й Ганну. Подобалась всім за красу, веселість і проворність, а коли стала оповідати про свої гриди, про своє сирітство, та ще й скропила його гарячими слізми, підбила серця всіх... Всі запрошували її навипередки до себе. Вертала цього дня веселенька й рада. Богданові дякувала за цю приємність горячими цілунками. Богдан розмяк. У цій хвилині був би Ганні не відмовив нічого. І плян свій змінив: купить домик у Чигирині, та не для Горпини, тільки для Ганни, щоб мала де заїхати, як забажає побути в городі.

І на цьому стало. Богдан купив домик з огородцем на передмісті Чигирина. Ганна приїздила сюди дуже часто та ходила в гості по всіх знайомих. Вони жалували її дуже, що вона... опинилася в руках такого простого козака. Видавали в її честь балі та забави. Польські шляхтиці кружляли біля неї росом, а вже найбільше Чаплінський. Він був вдівцем, немолодим щоправда, бо мав дочку за Комаровським, та ще повним сили й бадьорости. Вмів з дамами поводитися гладенько й вмів їм подобатися. Він найбільш з усіх робив Ганні гонори, й вона не була від цього... Нагадувалися їй давні часи, десь там далеко в Польщі, серед інших обставин і середовища... Це не те, що там на хуторі. Та хай вона тільки стане сотничихою... Вона певно інакше заживе...

Вона не соромилась виводити свої жалі перед Чаплінським.

— Я вас, панночко, розумію — говорив він із співчуттям, — що вам важко жити серед цього простацького, хамського оточення, та не треба вам тратити надії на визволення. Скажіть мені тільки, в котрій стороні Польщі шукати вашого роду, а пан староста на моє прохання певно подбає, щоб вас визволити з рук хама. Ще в нашій Польщі не є так зле, щоб можна було шизматикові взяти дівчину-католичку...

Панночка пізнала, що переговорилася. Колиб так справді староста забажав її освободити, то всі її пляни й надії поплилиб з росою. Вона стала завертати.

— Не говоріть так, вашмосць, про Хмельницького, бо він мій добродій і опікун. Колиб не він, то я певно булаб томилася в якомусь турецькому гаремі... Він для мене зробить, чого тільки душа забажає.

У старому серці Чаплинського пробудилася заздрість. Він аж скипів із досади.

— Бачу, що ви готові за нього й заміж вийти. Ну, щож, він хлоп здоровий, як тур і може подобатися тим, що в таких постатях любуються. Вінцую...

— Помиляєтесь, вашмосць, я не з тих, що за турами пропадають. Та подумайте, чи моглаб я відмовити йому, колиб він хотів зо мною повінчатися?

— Пробі, панночко! Чи ви вже до цього ступня схлопіли, що, забуваючи на ваш герб родовий, не вагувалисьб стати малжонкою простого козакахама?

Чаплінський такий був заполонений гарною дівчиною, що й не помітив, як вона вминає відповіді на запит, де й який її рід. Став вговорювати далі:

— Панночко! Не забувайте ні на хвилину, що в мені найдете свого вірного оборонця. На разі, не давайте ніякої відповіди, зволікайте, як можете, бо ваше визволення з рук цього смока може ближче, як ви собі уявляєте.

(Дальше буде).

Проф. Микола Чубатий.

ЩЕ ДО СПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО РЕЛІФ-ФОНДУ

Моя стаття у „Свободі" ч. 170 під заголовком, „Чи маємо байдужно дивитись на терпіння українців в Европі?" відбилася доволі живим відгомоном серед українського громадянства в Америці; видно що ця справа дійсно лежить українським людям на серці. У дискусії забрав голос ред. Ляхович, я дістав кілька листів від приватних людей, один навіть офіційний від установи, що доси займається харитативною акцією. Всі годяться, що це акція конечна та спасенна, одначе багато у тих голосах такого, що саме стає перешкодою, щоб поміч страждаючому українському братови принести. Тому забираю, ще раз голос у тій преважній справі.

Зазначую моє прінціпіяльне становище: я не є політик, політикою ніколи не займався і не хочу нею займатися, я від 25 літ працюю як науковець та культурник, а тим самим ставлю справу Українського Реліф-фонду тільки і виключно в площині харитативній, добродійній з окремим углядненням потреби ратувати українські культурні сили як конечно потрібні для української нації все, всюди і серед всяких політичних обставин, в яких ще може найтися українська нація в Европі. Як по переконанням український католик я хотів би в Українськім Реліф-фонді бачити реалізацію християнської заповіди любови ближного в дусі милосердного самарянина.

Самарянин рятував жидовина, людину другої віри, тільки як свого ближнього, тому й мій підхід до справи Українського Реліф-фонду такий, що він повинен би служити всім вартісним українським людям — чи він — католик чи православний. Для приміру згадав я назвище українського історика Ілька Борщака, якому требаб нести поміч цілком припадково не-католика. Так само піддаючи суґестію, теж тільки для приміру, я піддав достойне назвище Преосвященного Івана, що міг би очолювати Український Реліф-фонд навіть не питаючи пропоновану особу чи хотілаб та чи моглаб приняти той самаританський обовязок серед американсько-української громади.

Такий мій підхід до справи Українського Реліф-фонду вважаю одиноко корисним для нації як цілости та одиноко можливим серед українсько-американської дійсности, якщо та загально-українська справа не малаб розбитися зараз на вступі об підводні скали політичних ріжниць з усіми неґативами політичного митарства та ґрупових амбіцій, як що вона не має розбитися об другу підводну рафу, траґічне у своїх наслідках свіже ще релігійне розбиття українського народу в Америці. Хто видвигає одну справу чи другу, той виразно справу Українського Реліф-фонду спрямовує на одну із згаданих подвійних скель. Це хіба цілком ясне.

Ред. Ляхович суґестіонує мені, що я тим самим осуджую чи відкидаю потребу політичної праці серед американських українців. Нічого подібного я не думав. Хто політик, нехай веде політичну роботу так, щоб вона була корисна для американської прибраної батьківщини, якої більшість українців є вже горожанами, та для українського народу в Европі, якого кров пливе в жилах американських українців. Натомісць не треба вязати тих двох річей зі собою. Противна арґументація, що немов ті річи повязані зі собою, не витримує критики, а підібраний приклад, що італійська добродійна акція не йде через політичні обставини, таки доволі нещасливий.

Не маємо ніякого порівнання поміж акцією харитативною американців італійського походження та американців українського походження. Таж европейська Італія, отже нарід кровно звязаний з американськими італійцями є у війні з аліянтами; офіціяльна американська політика є за аліянтами; не диво проте, що тут справа не є така проста як з американськими українцями. Европейська Україна, отже український нарід в Европі не є ще державним народом, не є у війні з аліянтами, він є невтральний. Він є за власною самостійністю, а тим самим проти кожного, хто йому стоїть на дорозі до самостійности, а з кожним, хто йому в добутті самостійности буде помічним. Отже є тут засаднича різниця така як між невтральним та воюючим. До того дволітна обсервація моїх земляків в Америці переконує мене, що мимо всіх імпортованих наклепів ледви чи котра ґрупа чужого походження більше льояльна до американської батьківщини як американські українці, тому й відношення американських влад до майбутньої харитативної акції українців бусить бути інше, бо таке як до людей з походженням з невтральної країни.

Тому найкраще не мішати непотрібних річей зі собою та підходити до правильного розуміння харитативної акції, як праці одного орґану найбільшого орґанізму. Якщо якась суспільна ґрупа є орґанізмом, то мусить мати так як жива істота в природі свої орґани, щоб жити. Мусить мати душу зі своїм фізичним орґаном, мізок, легені до віддихання, серце зі системою кровною і таке що. Кожний орґан має робити свою функцію, свою роботу цілому орґанізмови на здоровля. Тоді тільки це буде орґанізм, а коли орґани добре працюють, то здоровий орґанізм.

Таке саме є в національнім орґанізмі, йому треба мізку, щоб думав, треба культури, йому треба харитативного серця рятуючого життя, щоб взагалі жив, треба і політичних чинників, щоб національний орґанізм віддихав, говорив та давав знати про себе. Один орґан не може робити чинностей другого. Коли нема такого порядку, тоді суспільна ґрупа, чи національна ґрупа не є орґанізмом, але якимсь штучно зліпленим твором, а коли й ним є, а кожний орґан не робить свого, тоді національний орґанізм є хорий.

Що в результаті праця кожного орґану зокрема дає загальне здоровля, силу — це певне, але все мусить мати свій лад; і саме такий суспільний лад я бажав би собі бачити серед моїх земляків в Америці. Тільки тому не бажав би, щоб харитативну роботу, отже й справу Українського Реліф-фонду вязати з політикою.

Тут вже й мають відповідь представниці одної харитативної установи цілковито повязаної з одною політичною ґрупою. Вельми Шановні Пані! Саме через це — політичний характер, Ваша установа не може сповнити ролі Українського Реліф-фонду зовсім так само, як його не сповнилаб ніколи подібна до Вашої прибудівка приміром при соціялістичній, чи гетьманській політичній ґрупі, чи навіть Конґресовий Комітет.

Саме як український культурник, неполітик, не хочу робити різниці між українськими людьми різних політичних ґруп. Якщо вони особисто чесні та мають громадське добро на увазі, всі вони вартісні для українського народу, тому й не можна Вам признати монололю, одиноко вести харитативну акцію. А навіть, колиб я, шануючи Ваш патріотизм та охоту до посвяти, хотів це зробити, то мене не послухалиб люди інших політичних поглядів.

Ви, Пані, говорите про Вашу працю, про яку я непоінформований, що вона вже досягла загального обороту біля $500. Честь Вам і за ту працю, але чиж самі не бачите мізероти того осягу? Я бажав би, щоб Український Реліф-фонд осягнув суму не $500, але 500 тисяч, а це можливе. Колиж це не сталося, то саме через повязання загально-національної справи помогти українським людям зі справами одної політичної ґрупи. Це саме ті харитативні крамнички, яких є кілька і кожна виказує свій оборот біля аж $300.

Український Реліф-фонд малиб — по моїй думці — вести люди, які тішаться громадським довірям та повагою. Повагою тому, щоб до такої справи набрали всі українські люди в Америці поважного підходу, довірям тому, що підзорливість про громадську нечесність, про безвідповідальне видавання громадського гроша на терені Америки серед наших людей аж надто поширені. В багато випадках слушно, в більшости неслушно. Тому управа Українського Реліф-фонду мусілаб складатисяз людей, що тішаться повагою та потрібним довірям. Бо тільки в руки таких людей нарід та установи дадуть свою жертву.

Така управа мусілаб складатися з людей, персонально підібраних, а ніколи з представників партій чи релігійних ґруп, як бажалиб деякі громадяне в листах до мене. Чому? Тому, бо всяке тіло, зложене з представників не може бути спосібне до ніякої праці з більшим розмахом; представник такої ґрупи все буде мати на увазі добро своєї ґрупи, яка його вислала та якої інтереси він заступає.

Де найти таких людей серед американсько-української збірноти, це вже річ провідних чинників та широкого їх серця поставити свої особисті амбіції нижче громадського добра. Чи американсько-українська збірнота вилонить зі себе таке тіло, це буде теж мірилом, чи воно спосібне до якоїсь громадської праці, закроєної на широку скалю взагалі у ці історичні часи.

ПОБИЛИСЯ И ЗАКУРИЛИ. — Російська цензура каже, що ця російська світлина представляє, як російські жовніри, схопивши в полон двох німецьких жовнірів, дають їм закурити.

Російська команда хвалиться, що вона вбила або взяла в полон в Україні 20,000 німців.

КРЕВНЯКИ РУЗВЕЛТА. — Сара Алден Дербі, правнучка покійного президента Теодора Рузвелта, виходить з церкви в Ойстер Бей, Ню Йорк, де вона взяла шлюб з Робертом Т. Ганетом.

МИНУЛЕ ПРОМОВЛЯЄ
ПРО ПЕРЕМОГУ НАД ПОЛЯКАМИ ПІД ПИЛЯВЦЯМИ

...Страх пусти Ляхом в очі і начатся січ великая. А которіє козаки бяху (були) на той стороні греблі, тії нападоша на шанці лядскіє, где в помощ прибігоша (прибігли) своїм гусаре і так ся собою сміша-ли самі, яко блото при копіях будучими прапорцями устлаша (услали). А тім временем Козаки, Лядскіє взяша з арматою (з артилерією) шанці, в них же Ляхов ізсікоша (посікли), также і ездніє хоругви. Полк Сендомерский і Воговского каштеляна, полк Волинцев з Киселем, і Тарновский з Карковским не токмо от Козаков погибе, но і самих полководцев посікоша в той брані (битві). Єгда всіх нощ покри (ніч покрила) мраком, абіе воста страх і трепет между Ляхами в обозі, аки би (ніби) Гетмани їх побігоша з обозу, і что іміяху (мають) вступним боєм вспять (назад) іти под Константинов, то начаша з обозу утікати, єдин на другого „стойте" возиваєт, а тим часом, здорове і живот ногам повіривши, каждий утікаєт. Сам князь Вишневецкий хотів стати, но і он далій спустив парос (вітрило) той нещасливой бурі; ібо невідуще другі й той справи, нуждею з становиск своїх рвахуся (рвалися), зброї і копії о землю метаху (метали), токмо (тільки) би ся коня другий допав, біжит, як без очій далей, хтоб не осталося, і раненних поверґоша (покинули), і возки скарбніє і ридвани і що тілко дрогих іміній Ляхи іміти, то все оставивши Козаком на жак (здобич), тим їх затримали поки самі далей умкнули (втікли).

(З лігопису Грабянки).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ БРІТЕН, КОНН.

Маси народу на „Українському Дні".

Де тільки загнала доля українських еміґрантів-робітників, чи політичних діячів, там вони працюють для визволення України. Скрізь ширять ідею, що український нарід хоче свого національного самовизначення, а противиться всякій тиранії, що поневолює його землі.

Це саме діється також з нашою суспільністю в Америці. Українська еміґрація вже не-раз виявила й далі виявляє свою відданість та льояльність прибраній вітчині Америці. Не було більшого чи меншого зібрання по більших громадах, деб не говорено про Америку, її добродійства, її конституцію й вірність її. При тій нагоді вона підчеркує також, що хоче такої самої свободи, якою тішиться Америка, також для своєї первісної батьківщини, України.

Нюбрітенська українська громада від початків свого існування, цебто від 1910 праціює по вище згаданій лінії: помагає розбудовувати Америку, як рівнож не забуває на терпіння українського народу й всіми силами хоче їх зменшити. Наше місто має понад пятьсот українських родин. Майже всі вони належать до ріжних українських товариств, клюбів, і гуртків, котрі мають приміщення при українській парохії. Разом вони працюють для загального добра, не зважаючи на всякі перепони, наклепи та труднощі тих людей, котрі відійшли від громади, а пристали до ворожих українській справі таборів.

День 10. серпня 1941 був днем вияву нашої орґанізованої єдности, бо в цьому дні влаштовано величавий „Український День", свято, широко обходжене українською еміґрацією в Америці. Більш як дві тисячі приявних громадян-гостей з Бостону Масс., Бріджпорту, Ню Гейвен, Ансонії, Теревил, Конн. і Род Айленд, звеличали своєю присутністю торжество дня.

В годині 2. пополудні почато програму дня вправами молоді. Відтак виступив один із найкращих хорів цілої околиці, а саме нюбрітенський церковний хор в національних українських строях, під проводом новоприбувшого діріґента з Дітройт, Міш. Хор відспівав кілька пісень наших відомих композиторів. За добру техніку та вміле виконання пісень, нагородила публика діріґента й цілий хор грімкими оплесками. По хоральній частині програми вступив вибір „королівної" з поміж дівчат. Вибір впав на панну М. Платош, членицю місц. хору. Відтак всі присутні розійшлися по городі, щоб оглянути українські ручні вироби як краватки, суконки, хусточки, рушники, ріжні вироби з дерева, і пр. Гарно повбирані наші дівчата пояснювали американцям наше мистецтво, пісню, як рівнож обзнакомлювали їх з нашими письменниками, поетами й визвольними змаганнями українського народу.

Душа радувалася, коли всі, гей би одна родина, в голосних поговірках обмінювалися своїми думками й гордо впевнювали себе, що Україна буде вільною.

В програмі виступали також ріжні бесідники. П. М. Тимчишин, голова парохії, короткими словами оповів про значіння такого дня. П. Л. Нахвостач, діріґент церковного хору, зясував тяжке положення українського народу в цьому міжнародньому хаосі та завзивав до помочі поневоленим братам. Панна М. Зень і о. Е. Писар завзивали до праці на користь громади й суспільности.

Нюбрітенські українці дуже гарно списалися влаштовуючи цей „Український День". Вони показали орґанізаційну справність та зрозуміння єдности, того важного чинника в здубуванні спільного ідеалу. Хочеться вірити, що наша справа не потерпить на престижі, коли будемо так взірцево й солідарно виступати в національних справах, як це робить нюбрітенська громада.

Звітовик.

DEFENSE BOND QUIZ

Q. Why should Americans buy Defense Bonds and Stamps now?

A. Among the reasons are: (1) It is the quickest way in which every citizen can both serve his country and conserve his earnings, and (2) the purchase of the Bonds and Stamps helps not only to fiinance National Defense but also to prevent high prices and increased cost of living.

Q. Can I pledge a Defense Bond as collateral for a bank loan?

A. No, Bonds are registered and transferable. They are payable only to the persons named on the Bond.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for mail-order -form.

Посвячення Каплиці і Академії

Великим здобутком на полі шкільництва в Америці серед українців є осяг наших добрих і много заслужених Сестер Чина св. Василія Великого. Під проводом Їх Ексцеленції Кир Константина та завдяки співпраці Преподобних Сестер зачалася нова доба серед нашого народу на прибраній батьківщині. Історія буде згадувати ті культурні осяги, які запевняють будучність нашого українського народу.

З великою радістю повідомляємо наш загал про найновіщий здобуток: про ново збудовану Академію під проводом Сестер Василіянок на Факс Чейс. Та будова, модерна інституція під покровом Царя Христа, стає огнищем культури для наших добрих українських доньок.

Щоби з Богом почати те велике завдання, відбудеться ДНЯ 28. СЕРПНЯ, знагоди празника Успення Пресв. Богородиці ВРОЧИСТЕ ПОСВЯЧЕННЯ КАПЛИЦІ ЦАРЯ ХРИСТА Й АКАДЕМІЇ.

Чин посвячення буде В ЧЕТВЕР В 9. ГОДИНІ РАНО (стендард тайм).

Їх Ексцеленція Кир Константин відправлять співану Службу Божу. В часі Служби Божої будуть співати всі Прп. Сестри, які заслугують на це, щоби бути присутними на тім торжестві. Тому перед їх відїздом на парохії відбудеться це свято. Безпосередно по Службі Божій довершиться чин посвячення Академії. Відтак можна буде всім оглянути цю твердиню науки.

Просимо наш загал памятати на сей день. Не одна парохія знає про мозольну працю наших Сестер. Хоч тяжче в тижні надіятися на велику участь наших ідейних людей, однак надіємось, що своєю лептою дадуть доказ, що слідять за здобутками Прп. Сестер. Хто може, а особливо ті з околиці Філядельфії, Ню Йорк, Ню Джерзі, хай прийдуть на 28. до Факс Чейс. Інші з дальших околиць хай допоможуть своїми жертвами сплатити хоч часть довгу.

Преподобні Сестри числять на участь і співділання нашого священства на чолі з Їх Ексцеленціями Кир Константином і Кир Иоаном.

Хай Преподобні Сестри потішаться в часі того великого торжества співпрацею нашого священства і наших вірних. Кожний після спромоги най дасть жертву на цю ціль. Таким чином докажемо наше змагання в напрямі рідної культури на славу Господа Бога і добра нашої молоді українського походження.

192, 4, 6 о. д-р Стефан Тиханський

Війна На Два Фронти

(Та стаття друкована в „Українськім Слові", в Буенос Айрес, 3. червня 1941., значить, ще перед вибухом совєтсько-німецької війни. — Ред.).

В останньому часі все частіше можна почути пропагандивне твердження ворожого Німеччині табору, що Німеччина сама створила собі два фронти, що було одною з причин її програної в світовій війні та чого вона тепер так уникала. Довший доклад на цю тему виголосив перед представниками закордонної преси в Берліні представник німецького міністерства війни. Доклад цей з огляду на його річевість і актуальність передаємо.

Клясичним прикладом війни на два фронти, може послужити світова війна. Війною на два фронти можна назвати таку війну, що в ній одна держава мусить боротися рівночасно з кількома сильними державами, при чому вона може виставити проти сильного противника на кожному з тих фронтів лише обмежену скількість своїх суходільних, морських і воздушних сил. В тім то й криється суть війни на два фронти. Таку, повну трагізмів війну, вела Німеччина від 1914. до 1918. р. Я хотів би навести тільки кілька прикладів на те, який тягар мусіла двигати тодішня Німеччина, що воювала дійсно на два а то й більше фронтів.

В 1914. р. битва під Марною. Відомо, що перед тою битвою, тодї як обставини складалися в користь німецької зброї, треба було з одного незвичайного відтинку відвести й перекинути на східний фронт два сильні армейські корпуси, щоби здержати московський наступ на Східну Прусію. Тим самим російська армія, що діяла в тилах німецького західного фронту, мала рішаючий вплив на успіх англійців і французів.

Продовж трьох місяців відгравалася трагедія над Ізром. Тоді, в листопаді 1914. р. в зударі коло Лодзі, що набрав світового розголосу завдяки прориву під Березиною, Гінденбургові й Людендорфові не пощастило здійснити на сході той задум, що тепер в часі польського походу довів до повного знищення всіх ворожих збройних сил під Кутном. — Цей задум, що ляг в основу німецьких військових операцій під Кутном в 1939. р., був основою й плянів та рішень Гінденбурга й Людендорфа в 1914. р. Але ці полководці не могли дістати необхідних їм шість корпусів в складі — 150,000 стрільців, бо в цю саму пору проходив рішаючий зудар над Ізром, на заході. Тут то й видно той тягар війни на два фронти, що позбавила німецький генеральний штаб та німецьке верховне командування свободи діяння. В тому то й суть справи. В дальшому знова недвозначно виходить, що в міру розвитку воєнних подій, німецьке верховне командування з огляду на війну на два фронти, тратило свободу діяння все в більшій мірі.

Рік 1915. Його характеризує велика німецька офензива на східньому фронті, що її розпочав Макензен в Галичині. В цій офензиві пройдено понад 1,500 кільометрів та здобуто всі польські й російські кріпості. Ця офензива коштувала російську армію — 1,700,000 вояків, та всеж таки вона не довела до остаточного вирішення. Чому? Бо подібно як в 1914. р. російська армія виручила французів і англійців, то тепер навпаки, англійці і французи (головно французи, бо армія Кіченера ще не була приготована) кинулися на послаблені німецькі лінії.

Згадатиб лише два кульмінаційні моменти: зудар під Льорето, де німецький вояк мусів боротися у відношенні 1:6 й де пропорція артилерії виносила 1:8.5 та головно бої в Шампанії в осени, тоді як німецькі полки стікали кровю й хоча не було резерв, щоби заступити втрати, вони всеж таки держалися. Вкінці не було іншого виходу, як скріпити західний фронт коштом східнього. Ось приклад, що його завсіди — говорячи про війну на два фронти — можна наводити: Дня 25-го вересня наспіли зі західнього фронту ґвардійський і ганноверський корпуси. Обидва ці корпуси по 5. місяцях безперервного наступу, боротьби й зударів, не відпочивали навіть 8 днів: в пересічній кожний полк втратив 80 до 90 старшин та 3,000 до 3,500 стрільців. Ці змучені війська навантажено на поїзди в Росії й по 8 днях подорожі вони висіли в Валенсії та поспішними маршами направилися до Шампанії та відразу їх кинуто в бій, так, що вони ні одної години не відпочивали, не згадуючи вже про те, що не було найменшої змоги війську до бою на західньому фронті відповідно перевишколити.

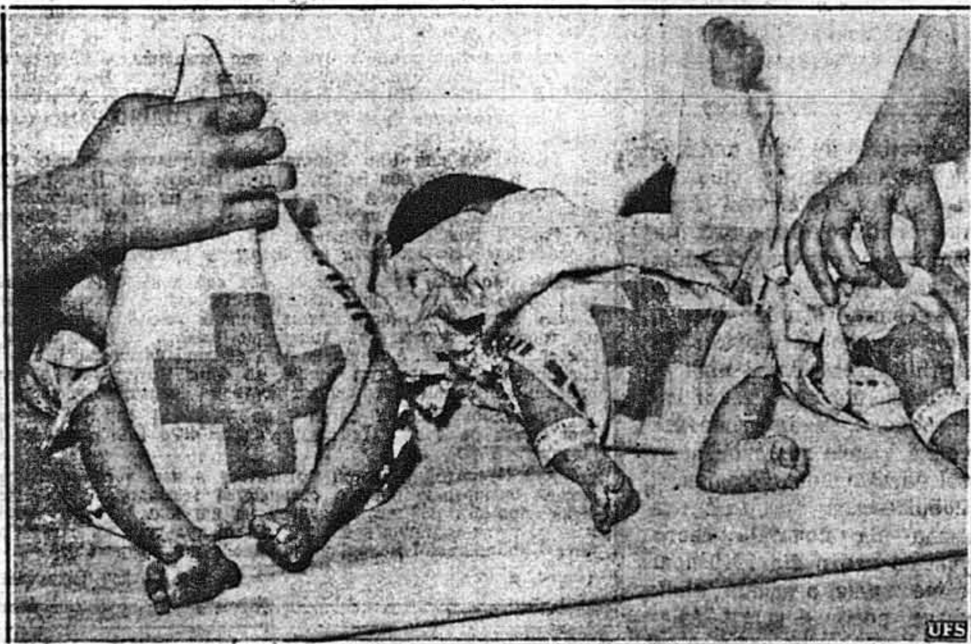
При тому треба згадати, що французькі війська провели 3—4 місяці в повному спокою (подібно як і минулого року німецькі війська відпочивали та як відпочивають і тепер, маючи змогу відповідно вишколитися до нових завдань). Такі різкі противенства можуть повстати тільки в часі війни на два фронти. По одній стороні — розтрата фізичної бойової сили, втрати війська без старшин або батальйони під командуванням четарів. В тому самому часі по другому боці в противника, завдяки відтяженням, що його союзники один одному спричинювали, був час для відпочинку й головно для перевишколу.

В 1916. р. ця війна на два фронти дійшла до верщка. Всім відомо, що в літі 1916. р. вислід війни вже був майже перерішений, вирішений зброєю а не такий, як наступив в 1918. р. з причин внутрішнього порядку. Та в літі повстав знова третій, чи радше четвертий фронт. Третій фронт повстав для Німеччини й Австрії ще в 1915. році. Та до того, до зудару під Ізонцо, що мав далеко більше значення, як це загально вважається, як це поверну. Але в 1916. році! Найбільше напняття під Верденом. З обидвох сторін правдива різня, що в неї французи кинули маси своїх найкращих військ, бо оборона Вердена була для них рівнозначна з обороною Франції. В тому самому часі, в розгарі боїв під Верденом, іменно тоді, як вважалося, що москалі настільки ослаблені, що не зможуть скоро знова зібрати своїх сил, на східньому фронті зайшло дещо нового. — Воєнної спроможности Росії тоді поважно не доцінювано, як взагалі не доцінювано воєнної історії москалів. Ніколи не доцінювано того, що зробив російський вояк, російські мілійонові армії для Англії й Франції.

(Кінець буде).

ПРОТИ-ПОВЗОВА ГАРМАТА тубильчої армії в Східній Індії, голяндській кольонії в Азії.

ЗНАКИ. — Світлина представляє сцену в шпиталі Св. Елисавети в Шангаю в Китаї, де малі китайські діти повивають у мішки пшениці Американського Червоного Хреста. Видно ощадні китайці цих мішків не марнують.

ТОМСОН ЖАЛІЄ НАД „СТВОРЮВАНОЮ" ОПІНІЄЮ

В університетській салі албертійського університету говорив недавно директор виховання дорослих в манітобськім університеті, професор Вотсон Томсон.

У своїм докладі зазначив він, що найбільша небезпека для демократії, що повстає з природи модерного світу, грозить ділянці думки й опінії, в якій преса та радіо творять і формують опінію мас.

Умовини життя є такі, говорив проф. Томсон, що ми не пристосовуємо оглядного ума до проблем, на які натрапляємо, але схиляємось приняти те, що нам подають".

Говорячи на тему „Демократія й хвиля будуччини", згаданий професор обговорював поширений тепер в Америці погляд, що „демократія гине і повинна бути заступлена чимсь новим".

Багато людей, як наприклад пані Анна Линдберґ вірять, що небаром має наступити велике скріплення нових соціяльних сил, бо демократії відмовилися застосуватись до змінених обставин і втратили свою живучу силу. Анна Линдберґ, за словами Томсона, думає, що нові зовнішні сили насильно заводолять нами і тому буде найліпше, як ми їх приймемо і будемо старатись прийти з ними до порозуміння, без огляду на те, чи вони нам подобаються, чи ні. Якщо ми цього не зробимо, то займемо другорядне місце в новім ладі і будемо терпіти наслідком цього.

Дальше заявив професор Томсон, що правдива небезпека поширення тоталітаризму буде тривати так довго, як довго основним мотивом в економічних справах буде успіх для зиску. Якщо демократія має вдержатися, то цей мотив мусить бути заступлений заінтересуванням соціяльним і людським добробутом.

Парляментарна красномовність не може довше розвязувати нагромаджених проблем, які повстають з модерних обставин і які вимагають певної кількости досвідного знання і зрозуміння річей. Також, за словами проф. Томсона, треба заохоти до творчої, інтелігентної і полягаючої на собі участи пересічного мужчини і жінки в справах уряду і суспільства. Ті річи мусять бути доконані, бо вони є могучими силами, що протиділають змаганням авторитаризму.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 31. липня 1941. року помер по тяжкій операції довголітній член Товариства Українська Січ, відділу 39. У. Н. Союзу

МИХАЙЛО ЛІЦИНЕЦЬКИЙ.

Покійний походив зо села Мозолівка, пов. Підгайці, Західна Україна. Прожив 65 літ.

До Союзу вступив у 1915. році та був добрим членом відділу і щирим жертводавцем.

Похорон відбувся в суботу, 2. серпня, при великій участи членів, кревних і знайомих, до церкви св. Івана Хрестителя, а потім на місце вічного відпочинку.

Покійний оставив в смутку жену Анастазію.

Нехай прибрана земля Вашингтона буде Йому пером!

В. Й. П.!

І. Лесюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 386. Місячна скаженина.

В цері малп Тарзеля побачила малого Тома, як той свобідно серед них крутився. Це дуже здивувало її.

Зате Том перелякався на смерть, побачивши її в полоні малп. Як він прочуняєся, то пі дійшов певний себе до неї.

Малпячою мовою, яку отсе він почав вже вивчувати, він відразу зажадав від малп, щоб ті випустили Тарзелю на волю.

REX MAXON

NOW DUSK WAS FALLING. A STRANGE MADNESS SEIZED THE APES, A MADNESS THAT REACHED HYSTERIA WHEN THE MOON ROSE FULL!

Але малпи з гарчінням відогнали його на бік. Та коли вночи місяць доходив повного блеску, малпи попали в якусь скаженину.